

Aan College ter: Advies		d.d. 25 september 2019
Eerder behandeld: in College C-327		d.d. 24 juli 2019
Notitie-opsteller: 5.1.2.e Woo, 5.1.2.e Woo		Publiceren in Nee
Bijlagen: 1, Notitie C-327.I.07a		Kennisportaal:
Akkoord Secretaris:		Consultatie: Ja/Nee.

C-3XX.IXX Advies herziening Collegebesluit C-327.I.07a 'standpunt overschrijding drinkwaternorm glyfosaat'

Aanleiding

Tijdens de Collegevergadering van 24 juli 2019 is de notitie "Standpunt overschrijding van de drinkwaternorm door glyfosaat in oppervlaktewater bestemd voor drinkwater bij de (her)beoordeling van glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen" behandeld. Deze notitie geeft een beschrijving van de overschrijding van de drinkwaternorm voor glyfosaat in het stroomgebied van de Maas. Vervolgens is door het secretariaat een nadere analyse gemaakt van de overschrijdingen in relatie tot het gebruik van glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen in Nederland. Op grond van de analyse heeft het secretariaat een viertal opties geformuleerd over de wijzen waarop het secretariaat de normoverschrijdingen en de uitkomsten van haar analyse kan betrekken bij het beoordelen van aanvragen voor (her)registratie van glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen. De opties waren de uitkomst van risicoanalyse en risicomanagement.

Drinkwaternormoverschrijding in een breed perspectief geplaatst

Bij de formulering van de opties is naast de eigen analyse ook een groot aantal andere overwegingen betrokken, waaronder het gegeven dat bij het meetpunt bij de grens tussen Nederland en België de drinkwaternorm wordt overschreden. Daarnaast zijn ook recente ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving – die gericht zijn op het inperken van het gebruik van glyfosaathoudende middelen - betrokken bij de presentatie van de opties. Uit de analyse bleek een groot aantal factoren een rol te spelen en bleek het uitermate complex om een exacte duiding van oorzaak-gevolg te kunnen geven.

Gekozen richting

Op grond van deze notitie heeft het College gekozen voor optie 4 uit de notitie: het College verbiedt de toepassing het gebruik op verhardingen behalve de uitzonderingen benoemd in de RGB. Tevens maakt post-registratiemonitoring onderdeel uit van deze optie. De uitzonderingen betreffen bij wet geregelde situaties waar geen geschikte alternatieven voor gewasbeschermingsmiddelen bestaan (hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan onkruidvrij houden van defensieterreinen waar explosieven liggen).

Onderdeel van de gekozen richting is dat dit expliciet op het Wettelijk Gebruiksvoorschrift (WG) van glyfosaathoudende middelen bij (her)registratie wordt vermeld. Het betekent dus dat ook al is er een gebruiksverbod voor gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw (professioneel gebruik), het toch expliciet op het etiket wordt opgenomen. De huidige informatie geeft namelijk aanleiding voor het niet toelaten voor van de toepassing op verhardingen en dat is nog sterker dan een gebruiksverbod. Materieel resulteert het niet in minder gebruik dan al het geval is met het gebruiksverbod, maar de monitoringsgegevens laten zien dat deze maatregel werkt en gebruik op verhardingen niet meer toelaatbaar is. Dat was de onderliggende redenering.

Commented [5.1.2.e WG]: Deze paragraaf leest heel lastig.

[5.1.2.e WG] ook nog na de aanpassingen in deze versie?

Commented [5.1.2.e WG]: Ingrid: je zegt gebruik, zouden we niet moeten zeggen; we verbieden de toepassing [5.1.2.e WG] en ik hebben dat later consequent zo genomen om niet in verwarring te raken met het gebruiksverbod.

Heroverweging standpunten

Het afwegen van alle mogelijke factoren die ieder een rol spelen bij het formuleren van de opties in notitie C-327.1.07a is een complex proces geweest. Tijdens de voorbereidingen voor communicatie over het genomen Collegebesluit en nadere afstemming met beleid en juristen is gebleken dat onze redeneerlijn niet klopt en moeilijk sluitend is te krijgen.

Immers, in tweederde van Nederland worden geen overschrijdingen van de drinkwaternorm gevonden. Al voor het gebruiksverbod inging, voldeed de oppervlaktewaterkwaliteit in het merendeel van ~~van~~ Nederland aan de drinkwaternorm. Daarmee is het vanuit het toelatingsperspectief niet proportioneel om toepassing op verhardingen in heel Nederland (exclusief de uitzonderingen genoemd in RGB) te verbieden. Wat verder meespeelt is de juridische afweging [en Ctg's beleidslijn](#) om niet op het etiket te vermelden wat in andere wetgeving al geregeld is. Als we in dit geval het al bij wet geregelde gebruiksverbod wel op het etiket vermelden, bemoeilijken we hiermee de handhaving van de andere rechtstreeks werkende voorschriften, die we principieel juist niet op het etiket zetten. Tenslotte is bij het genomen besluit het niet-professionele gebruik niet betrokken, omdat hier juridische drempels leken te zijn, maar die veronderstelling blijkt niet juist.

[Het secretariaat blijft van mening dat na analyse van alle data er maatregelen nodig zijn in het kader van de bescherming van de waterkwaliteit ten behoeve van de drinkwatervoorziening.](#)

Uitgangspunt bij het nieuwe voorstel is dat maatregelen gebaseerd moeten zijn op risico's die uit onze beoordeling blijken en dat maatregelen proportioneel moeten zijn. [De te nemen maatregelen hebben ten doel de mate van overschrijding van de drinkwaternorm van glyfosaat in het Nederlandse deel van het Maasstroomgebied te doen afnemen.](#)

Voorstel richting nieuw standpunt

1. Alleen in de Maas wordt bij de drinkwaterinnamepunten de drinkwaternorm overschreden. Er worden geen overschrijdingen gevonden in de Rijn en de Drentse Aa, oftewel, in tweederde van Nederland. De overschrijdingen in de Maas vertonen een lichte daling, maar blijven boven de norm van 0,1 µg/l.
2. De eerder gevolgde redeneerlijn op basis waarvan we *in heel Nederland* geen toelating op verhardingen meer honoreren (muv de uitzonderingen) gaat hier mank: in tweederde van Nederland wordt immers de drinkwaternorm NIET overschreden, ook al voor 2016 (start gebruiksverbod [uit de Rgb](#)).
3. De norm wordt reeds overschreden bij binnenkomst van de Maas in Nederland en dus voor een groot deel niet veroorzaakt door Nederlands gebruik. Gevolg is echter wel dat we in Nederland zoveel mogelijk moeten voorkomen dat er in het Maasstroomgebied [extra](#) glyfosaat-emissie naar oppervlaktewater plaatsvindt. Tijdens de risicobeoordeling is voldoende duidelijk geworden dat het gebruik van glyfosaathoudende middelen op [gesloten en half-open verhardingen](#) [naar alle waarschijnlijkheid](#) de belangrijkste bijdrage levert aan de overschrijding van de drinkwaternorm in het Maasstroomgebied.
4. Het is mogelijk om een toelating met een gebiedsbeperkende maatregel af te geven (denk aan verbod voor toepassing in grondwaterbeschermingsgebieden of verbod voor toepassing op zandgronden in de Bollenstreek).
5. Door een gebiedsbeperkende maatregel voor het Maasstroomgebied op het WG op te nemen, [namelijk een verbod voor het gebruik van de toepassing](#) op gesloten en half-open verhardingen inclusief een verbod op de uitzonderingen, voor zowel professionele als niet-professionele gebruikers, zullen naar verwachting de normoverschrijdingen verder dalen. Wellicht ten overvloede: dit besluit gaat materieel verder dan het van kracht zijnde gebruiksverbod.

Een gebiedsbeperkende maatregel is voor zowel de toelatinghouder als de gebruiker de minst belastende maatregel en daarmee proportioneel.

Commented [:1.2.e W](#): liever zou je zeggen : de overschrijdingen beëindigen, maar dat gaat niet lukken, vanwege de instroom uit België; toch moeten we iets zeggen over het doel. Echter: is het doen afnemen van de mate van overschrijdingen voldoende grond voor maatregelen? Of moeten we algemener stellen dat het doel is een verbetering van de waterkwaliteit en is dat dan voldoende grond?

Commented [:1.2.e W](#) Hoe moet ik dit juridisch zien:

Het is een toelating voor gebruik op verhardingen, maar een gebruiksverbod op verhardingen in het Maasstroomgebied?

Of is het een toelating op verhardingen in NL behalve in het Maasstroomgebied. Als daar geen toelating is voor gebruik op verhardingen dan zou verkoop ook niet toegestaan moeten zijn binnen dit gebied.

IBE: dat laatste

[:1.2.e W](#): het is een verbod van de toepassing op verhardingen in het Maasstroomgebied. Mbt verkoop: het is dezelfde procedure die gevolgd wordt voor de verboden in grondwaterbeschermingsgebieden of voor de bollenstreek op zandgronden. Hoe vindt naleving en handhaving hier plaats?

Commented [:1.2.e W](#) Dit moeten we nog checken: algemeen houden, maar dan vallen ook de open verhardingen eronder (en die spoelen iet uit naar opp water), of specificeren naar gesloten en half-open?

IBE: volgens mij moeten we dit specificeren zoals het er nu staat [:1.2.e W](#) ik dacht dat het ging om [gesloten en half-open verhardingen](#). Die laatste betreft volgens de DTGlijst: elementverhardingen met voegen (bijv. trottoirtegels, straatstenen of ZOAB). Dan zal er geen inzijging plaatsvinden maar afspoeling. ... [1]

Commented [:1.2.e W](#) : verhoudt zich niet tot voldoende duidelijk

Commented [:1.2.e W](#) : Is het voor gebruikers dan makkelijk duidelijk of je je in het Maasstroomgebied bevindt? Het is geen andere wetgeving waarvan we zeggen dat we verwachten dat de prof die kent....

[:1.2.e W](#)

en non-prof al helemaal niet.

Om handhaafbaar te zijn omet maasstroomgebied gedefinieerd zijn.

Dus misschien moeten we maasstroomgebied expliciet definiëren in de beoordeling en/of op het WG? Bijvoorbeeld alle relevante gemeenten benoemen (maar wat dan als die weer eens samengevoegd worden en een andere naam krijgen?). Misschien kan je provincies Limburg en Brabant als uitgangspunt nemen.

Lijkt me dat de restrictie langs NVWA moet voor check, maar als we het kunnen definiëren intermen van gemeenten en of provincies dan zou het toch geen probleem moeten zijn. En dat is voor non-prof ook duidelijk.

Commented [:1.2.e W](#) Dit klopt volgens mij niet. Het vorige voorstel betekende netto geen vernadering in heel NL. Nu wordt in een flink deel van NL het gebruik op verhardingen geheel verboden. Dus potentieel minder afzet en gebruikers in dit gebied moeten alternatieven zoeken.

IBE: eens. Volgens mij kan dit gewoon weg.

Commented [:1.2.e W](#) : misschien is voor de proportionaliteit de opmerking hieronder betreffende het productstewardship van middelen nog nuttig

Commented [:1.2.e W](#) Ingrid heeft deze geschrap [:1.2.e W](#) had dit aangegeven in haar mail, dus vraag aan haar: moet dit erin?

Gevolg van dit besluit zal zijn dat op het WG expliciet wordt vermeld dat het middel niet is toegelaten voor toepassing op gesloten en half-open verhardingen in het Maasstroomgebied. Omdat toepassing in het Maasstroomgebied niet is toegelaten, kunnen in het Maasstroomgebied ook voor de uitzonderingssituaties genoemd in de RGB geén glyfosaat-houdende middelen worden toegepast. Alternatief is het gebruik van andere toegelaten middelen of het aanvragen van een vrijstelling.

Het secretariaat realiseert zich dat handhaving van dit verbod voor niet-professioneel gebruik problematisch is. Dit is echter in generieke zin een issue voor niet-professioneel gebruik. Daarom stelt het secretariaat toch voor om ook voor niet-professioneel gebruik de gebiedsbeperkende maatregel in te voeren.

Met de gebiedsbeperkende maatregel is het niet nodig om de post autorisatie eis tot het leveren van monitoringgegevens, welke onderdeel uitmaakte van het eerdere Collegebesluit, op te nemen als voorwaarde in besluiten voor toelatingen.

Indien in de toekomst uit monitoringgegevens blijkt dat de drinkwaternorm niet meer wordt overschreden, staat het toelatinghouders vrij om een wijzigingsaanvraag in te dienen.

[Ik denk dat we hier nog moeten toevoegen \(stond ook in de vorige notitie, maar gaat nu eigenlijk nog belangrijker zijn\) dat we \(ook via lenW\) er bij de BE-autoriteiten op aan moeten dringen om de situatie in Luik beter onder controle te krijgen.](#)

Voorstel

Overwegende dat:

- Het secretariaat conform het door haar te hanteren toetsingskader tijdens de (her)beoordeling geconstateerd heeft dat gedurende meerdere jaren de drinkwaternorm voor glyfosaat in het Maasstroomgebied wordt overschreden;
- Uit de eigen analyse is gebleken dat het gebruik van glyfosaathoudende middelen op gesloten en half-open verhardingen de grootste bijdrage levert aan glyfosaat in het drinkwater

Stelt het secretariaat het College voor om:

1. het besluit van 24 juli 2019 te herzien;
2. te besluiten geen toelatingen te verlenen voor de toepassing van glyfosaathoudende gewasbeschermingsmiddelen op gesloten en half-openverhardingen op Nederlands grondgebied gelegen in het stroomgebied van de Maas. Dit geldt ook voor de uitzonderingssituaties zoals vastgelegd in RGB en dit geldt voor zowel professioneel als niet-professioneel gebruik.

Commented [312 e Woc]: hier aarzel ik nog over: ik gaf het eerder aan omdat ik er toen vanuit ging dat het om eenzelfde omvang van gebruik ging als voor het non-prof buiten de landbouw op verhardingen. Ik begreep later dat het om minder zou gaan. Kunnen we op de één of andere manier iets procentueels aangeven, al gaat het maar om een indicatie? Wat er uit België komt, en hoe het gebruik verdeeld naar gebruikersgroepen er vervolgens in het NL-stroomgebied uitziet?

Commented [312 e Woc]: tenzij we vinden dat bovenstaande om een tijdelijke maatregel zou moeten gaan, namelijk zolang als het duurt tot de monitoring uitwijst dat de drinkwaternorm niet meer wordt overschreden. In dat geval zijn wij als Ctgb gehouden om over enige tijd een herbeoordeling van de data te doen

Commented [312 e Woc]: In dit verband is het ook belangrijk om op te merken dat het zowel voor de BE-kant van de Maas als voor de NL-kant zeer waarschijnlijk om dezelfde toelatinghouders / aanvragers gaat. Kan een ERP grensoverschrijdend worden afgedwongen...? Deze maatregel legt wel de druk voor een oplossing daar waar die hoort: nl bij de toelatinghouders, ook voor de situatie in Luik

Commented [312 e Woc]: dan gaan we er dus van uit dat de opgelegde maatregel een blijvende is. Ik weet niet of dat juridisch houdbaar is

Dit moeten we nog checken: algemeen houden, maar dan vallen ook de open verhardingen eronder (en die spoelen iet uit naar opp water), of specificeren naar gesloten en half-open?

IBE: volgens mij moeten we dit specificeren zoals het er nu staat

5.1.2.e: ik dacht dat
het ging om
gesloten en half-
open verhardingen.
Die laatste betreft
volgens de DTGlijst:
elementverharding
en met voegen
(bijv. trottoirtegels,
straatstenen of
ZOAB). Dan zal er
geen inzijging
plaatsvinden maar
afspoeling.

I